

כ"ג אדר

בל יראה ובל ימצא / איסור חמץ במשהו (א)

זוהר הק':

חמץ בפסח כעובד ע"ז / הנזהר מחמץ הוא שמור מ"צה"ר.

אור לשמים:

שימור מחימוץ מועיל לתשובה.

תורת אמת:

ב' טעמים לאיסור חמץ במשהו.

האריז"ל:

מובטח לו שלא יחטא כל השנה.

שמחת הרגל:

כולי האי ואולי ינצל מה"צה"ר.

הרה"ק ר"פ מקוריץ:

יועיל לו שלא יחטא.

לב דוד:

מזהירות חמץ ילמוד לזהירות ביצה"ר / להזהיר בני ביתו על האיסור.

שו"ת הרדב"ז:

חמץ בפסח רומז ליצה"ר וע"כ אסור במשהו / ישראל קדושים הם.

עבודת הקודש:

איסור חמץ במשהו צריך הכנה.

קב הישר:

חמץ בפסח כס"א ולכן אסור במשהו.

מחזיק ברכה:

גדרות וסייגים באיסור חמץ אינו יוהרא.

שו"ת מן השמים:

מאריכין לו ימיו ושנותיו.

תורת החיד"א:

מובטח לו שלא יחטא כל השנה.

תורת משה:

שיעור חמץ כחלה רמז לאדם שחלתו של עולם.

הרה"ק דוד מלעלוב:

ושמרתם את המצות-מצוות.

זכרון זאת:

ע"י איסור חמץ יוצאים ממ"ט שיערי טומאה.

הרה"ק ר"י מבעלזא / הרה"ק ר"א

מסטרעליק / אור לשמים:

רק בס"ד אפשר להינצל מחשש חמץ.

פנים יפות:

מאיר עיני הנשמה לכל השנה.

חק לניסן

מפתח הליקוטים

כ"ג אדר

דרך פיקודך:

חמץ רומז לגאות.

חידושי הרי"ם (יומא דהילולא):

משכו וקחו לכם / להשתדל שלא יגרום מניעת הגאולה.

שבעת ימי המילואים:

בכ"ג אדר החלו שבעת ימי המילואים ויש נוהגין לאמר פרשיות המילואים בפרשת צו

מרביעי עד סוף הפרשה. ויש קהילות שמפסיקין לאמר תחנון מהיום כ"ג אדר עד לאחר ר"ח אייר.

שבת מברכין ניסן:

המגיד מקוניץ ז"ע היה רגיל לספר ג' סיפורים אלו בכל שנה בשבת מברכין ניסן באומרו שסיפורים אלו מסוגלים להשפיע צרכי הפסח בהרחבה.

ימי הילולא

קמ"ז: הרה"ק חיים חייקל בהרה"ק שמואל מאמדור זי"ע מח"ס חיים וחסד.

תרכ"ו: הרה"ק יצחק מאיר בהרה"ק ישראל זי"ע החידושי הרי"ם מגור.

תשל"ג: הרה"ק יהודה משה בהרה"ק יחיאל יוסף מאלכסנדר זצוק"ל האמונת משה.

תשס"ז: הרה"צ ישראל בהר"ר משה שניאור זלמן גרוסמן זצוק"ל, ראש ישיבת פינסק קארלין, מח"ס הליכות ישראל ועוד.

קמה

מישניות - מסכת פסחים

ו רבי מאיר אומר, כל מלאכה שהתחיל בה קדם לארבעה עשר, גומרה בארבעה עשר. אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר, אף על פי שיכול לגמרה. וחכמים אומרים, שלש אִמְנוּת עוֹשִׂין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ואלו הן, החיטים והספרים והבובסין. רבי יוסי בר יהודה אומר, אף הרצענים:

ז מושיבין שובבין לתרגולים בארבעה עשר. ותרגולת שברחה, מחזירין אותה למקומה. ואם מתה, מושיבין אחרת תחתיה. גורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדדין. מוליכין ומביאין בלים מבית האמן, אף על פי שאינם לצורך המועד:

פירוש ר"ע מברטנורא

ו. כל מלאכה. שהיא לצורך המועד והתחיל בה קדם ארבעה עשר גומרה בארבעה עשר, ואפלו במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אבל מלאכה שאינה לצורך המועד, במקום שנהגו לעשות מלאכה עושין, ומקום שנהגו שלא לעשות, אפלו התחיל בה קדם ארבעה עשר אינו גומרה: החיטים. שרי בארבעה עשר בכל מקום, שכן מצינו בהן בחלו של מועד קולא יותר משאר אִמְנוּת שהדיוט שאינו אִמְנוּת אִמְנוּת בכך תופר כדרפו, הלכך בארבעה עשר דקיל מחל המועד אפלו אִמְנוּת נמי שרי: והספרים והבובסין. שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורים מספרים ומכבסים בחל המועד, וכיון דאשכחן בהן צד החר בחל המועד, בארבעה עשר דקיל שרי לכולי עלמא: אף הרצענים. שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן בחל המועד. וחכמים סברי אין למדין תחלת מלאכת רצענים שעושין מנעלים חדשים תחלה, מסוף מלאכה תקון מנעלים של עולי רגלים, והלכה פסחים: ז. מושיבין שובבין. שובבי יונים שיהיו יושבים לגדל אפרוחים, מושיבין אותם לכתחלה בארבעה עשר: ותרגולת שברחה. בחלו של מועד, דאלו בארבעה עשר השתא אותו שובבין לכתחלה אמרת דשרי אהדורי מפעיא. אלא התרגולת שברחה בחלו של מועד קאמר דמחזירין. והוא שישבה על הבצים שלשה

חק לניסן

ב"ג אדר

מסכת פסחים

ח שְׁשֶׁה דְּבָרִים עָשׂוּ אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ; עַל שְׁלֹשָׁה מַחוּ בֵּידָם, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא מַחוּ בֵּידָם. וְאֵלּוּ הֵן שְׁלֹשָׁה מַחוּ בֵּידָם: מִרְכִּיבֵין דְּקָלִים כָּל הַיּוֹם, וְכוֹרְבִין אֶת שִׁמְעִי, וְקוֹצְרֵין וְגוֹדְשִׁין לִפְנֵי הָעֹמֶר, וְלֹא מַחוּ בֵּידָם. וְאֵלּוּ שִׁמְחוּ בֵּידָם: מִתִּירֵין גְּמֻזִּיּוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְאוֹכְלֵין מִתַּחַת הַנְּשָׁרִים בַּשַּׁבָּת, וְנוֹתְנֵין פָּאָה לַיֵּרֶק, וּמַחוּ בֵּידָם חֲכָמִים:

פירוש ר"ע מברטנורא

ימים קדם שפָּרְחָה דְּשׁוּב אֵין הַבִּיצִים רְאוּיִים לֶאֱכִילָה וְדָבָר הָאֶבֶד הוּא, הַלֶּכֶף אִם מֵתָה מוֹשִׁיב אַחֲרֵת תַּחְתֶּיהָ מִשּׁוּם הַפֶּסֶד דְּבִיצִים: גּוֹרְפִין. מְשַׁלְּכִין לַחוּץ: וּבְמוֹעֵד. שְׁחֵמוֹר יוֹתֵר, אֵין מְשַׁלְּכִין לַחוּץ אֶלָּא מְסַלְּקִין לַעֲדָדִין: מוֹלִיכִין וּמִבְיֵאִין בָּלִים מִבֵּית הָאֱמֻנָה. בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ לַצֶּדֶק הַמוֹעֵד: ח. עָשׂוּ אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ. הָיוּ נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ: מִרְכִּיבֵין דְּקָלִים. עָנָף רַךְ שֶׁל דָּקֵל זָכָר מִרְכִּיבֵין בְּדָקֵל נִקְבָּה שֶׁהַזָּכָר עוֹשֶׂה פְרוֹת וְהַנִּקְבָּה אֵינָה עוֹשֶׂה פְרוֹת: כָּל הַיּוֹם. כְּלוּמַר בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר: וְכוֹרְבִין אֶת שִׁמְעִי. שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד בְּקִרְיַת שִׁמְעִי. פְּרוּשׁ אַחֵר, שֶׁלֹּא הָיוּ מְפַסְּקִין בֵּין אֶחָד לְאַחֶבְתָּהּ, שֶׁצָּרִיף לְהַאֲרִיף בְּאֶחָד וּלְהַפְסִיק בֵּין מַלְכוּת שְׁמַיָּם לְדְבָרִים אַחֲרִים: וְקוֹצְרֵין וְגוֹדְשִׁין. עוֹשִׂין גְּדִישׁ מִן הַחֹדֶשׁ לִפְנֵי הָעֹמֶר, וְלֹא חִיּוּשִׁין דְּלִמָּא אֲתִי לְמִיכַל מִינֵיהּ: וְלֹא מִיחוּ בְּיָדָם. כָּל הַשְּׁשֶׁה דְּבָרִים שֶׁעָשׂוּ, כָּלָם שֶׁלֹּא בְּרָצוֹן חֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין, אֶלָּא שֶׁעַל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה לֹא מִיחוּ וְעַל שְׁלֹשָׁה הָאֲחֵרוֹנִים מִיחוּ: מִתִּירֵין גְּמֻזִּיּוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ. גְּדוּלִים שֶׁגָּדְלוּ בְּאֵילָן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, דְּקִסְבֵּרֵי אֵין אֲסוּר אֶלָּא הַפְּרִי עֲצָמוֹ שֶׁהַקֹּדֶשׁ. וְאֵית סְפָרִים דְּגִרְסֵי מִתִּירֵין, כְּלוּמַר חוֹתְכִים וְכוֹרְתִים עֲנֵפֵי אֵילָנוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁצִּמְחוּ אַחֵר שֶׁהַקֹּדֶשׁ הָאֵילָן, לִיהֲנוֹת מֵהֵן: וְאוֹכְלֵין. בַּשַּׁבָּת וַיּוֹם טוֹב פְּרוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ תַּחַת הָאֵילָן וְלֹא נֹדַע אִם נִשְׂרוּ מֵאֲמֶשׁ וְהֵם מִתְּרִים אוֹ נִשְׂרוּ הַיּוֹם וְאֲסוּרִים: וְנוֹתְנִים פָּאָה לַיֵּרֶק. וְאֵנָּה קִיּוּמָא לָן דְּכָל דְּבָר שֶׁאֵין אָדָם מְכַנִּסוֹ לְקִיּוּם אֵינוֹ חֵיב בַּפָּאָה, וְיֵרֶק דְּבָר שֶׁאֵין מְכַנִּסוֹ לְקִיּוּם הוּא: וּמִיחוּ בְּיָדָם חֲכָמִים. מִשּׁוּם דְּקָא מְפַקְעִי לָהּ מִן הַמַּעֲשֶׂה, וְהַעֲנִיִּים אוֹכְלִים אוֹתָהּ בְּטַבְלָם, כְּסָבוּרִין שֶׁהוּא פָּאָה וּפָאָה פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשֶׂה מִשּׁוּם דְּהַפְקָרָה הִיא:

קמז

קיצשו"ע עם פסקי משנ"ב

ו. ביום שני של פסח, יש לעשות בפסעודה איזה דבר, לזכר סעודת אסתר שהיתה ביום זה, שבו ביום נתלה המן.

ז. ביום ראשון של שבועות, נוהגין לאכול מאכלי חלב. ויש בזה כמה טעמים. ורמז, מנחה חדשה לה' בשבעותיכם, ראשי תבות, מחלב. ויש לאכול גם מאכלי דבש, מפני שהתורה נמשלה להם, שנאמר, דבש וחלב תחת לשונך (פרי חדש בשם כל-בו). וכיון שאוכלים מאכלי חלב וצריכין גם כן לאכול בשר, שהרי מצוה לאכול בשר בכל יום-טוב, צריכין לזהר שלא יבאו לידי אסור. (ועין לעיל סימן מו סעי' ז י"א-י"ב).

ח. אף-על-פי שהאכילה והשתיה במועדות היא מצות עשה, לא יהא אוכל ושותה כל היום כלו, שהרי כבר נאמר, עצרת לה' אלהיך. ואף-על-פי שנאמר, עצרת תהיה לכם, כבר פרשו רבותינו זכרונם לברכה, חציו לה' וחציו לכם. לפיכך צריכין לעסק גם בתורה.

ט. וכשהוא אוכל ושותה, חייב להאכיל גם לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים, שנאמר, והלוי והגר והיתום וגו'. אבל מי שנועל דלתי חצרו, ואוכל ושותה הוא ואשתו ובניו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת פרסו, ועל אלו נאמר זבחיהם כלחם אונים להם, כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם. ושמחה כזאת, קלון היא להם, שנאמר וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם.

י. כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, לא ימשך ביין ובשחוק ובקלות-ראש

וַיֹּאמֶר כָּל מֶה שְׂיוֹסִיף בָּזָה, יִרְבֶּה בַּמִּצְוֹת שְׂמִיחָה, כִּי הַשְּׂכָרוֹת וְהַשְּׁחוּק וְקִלּוֹת-הָרֹאשׁ אֵינָה שְׂמִיחָה, אֲלֹא הוֹלָלוֹת וְסִכְלוֹת. וְלֹא נִצְטְוִינוּ עַל הַהוֹלָלוֹת וְהַסִּכְלוֹת, אֲלֹא עַל הַשְּׂמִיחָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲבוֹדַת יוֹצֵר הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשְׂמִיחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֹב כָּל. הֵא לְמִדַּת שְׂהֵעֲבוּדָה הִיא בְּשְׂמִיחָה, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲבוֹד אֶת ה' לֹא מִתּוֹךְ שְׁחוּק וְלֹא מִתּוֹךְ קִלּוֹת-רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂכָרוֹת.

יא. מִדַּת הַחֲסִידִים אֲשֶׁר ה' לְנִגְדָם תָּמִיד וּבְכָל דְּרֻכֵיהֶם יִדְעוּהוּ, בְּעֵת שְׂמִיחָתָם אֲזַי יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבְּרֻכִין וּמִשְׂבָּחִין לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲשֶׁר שִׂמַּח אוֹתָם, וַיֹּאמֶר הָאָדָם בְּלִבּוֹ בְּעֵת שְׂמִיחָתוֹ וְהִנָּאֲתוֹ, אִם כֶּף הוּא שְׂמִיחַת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲשֶׁר הִיא הַכֹּל, כִּי אַחֲרֶיהָ תוֹנָה וְצֶעַר, מֶה תִּהְיֶה שְׂמִיחַת הָעוֹלָם הַבָּא הַתְּמִידִית, שְׂאִין אַחֲרֶיהָ תוֹנָה. וַיִּתְּפִל לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּטֶּה לָבוֹ לַעֲבֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלִב שָׁלֵם, וְשִׂשְׂמִיחָנוּ בְּשְׂמִיחַת עוֹלָם, וַיִּזְכְּנוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא לְאוֹר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

יב. חַיֵּב כָּל אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ עַל בְּנֵי בֵיתוֹ, שֶׁלֹּא יִטְּלוּ בְּמָקוֹם שְׂיָבֹאוּ חֵס וְשָׁלוֹם לַיָּדִי קִלּוֹת-רֹאשׁ בְּהִתְעַרְבָם עִם קְלֵי הַדַּעַת, רַק יִהְיוּ קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ הַיּוֹם.

יג. בְּמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב לַחֲל אוֹ לַחֲל-הַמוֹעֵד אוֹמֵר בְּתַפְלָה, אֶתָּה חוֹנֵנֵתָנוּ, וּמִבְּדִיל עַל הַכּוֹס, אֲבָל לֹא עַל הַנֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים.

יד. נוֹהֲגִין לְהַרְבוֹת קֶצֶת בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה בַּיּוֹם שֶׁלֹּאֲחֵר הַחֵג בְּכָל שָׁלֹשׁ רִגְלִים, וְהוּא אֶסְרוֹ חֵג. וְנוֹהֲגִין שְׂאִין מִתְעַנִּין בּוֹ, אֲפִלּוּ חֲתָן וְכֻלָּה בַּיּוֹם חֲפָתָן, וְלֹא יֶאֱרִצִּיט (יוֹם זָכוֹן לַהוֹרִיו), וּבְאֶסְרוֹ חֵג שֶׁלֹּאֲחֵר חֵג הַשְּׁבוּעוֹת, גַּם מִצַּד הַדִּין אֲסוּר לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ, לְפִי שֶׁבְּזִמְנֵי שְׂפִית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קֵיָם, אִם חָל שְׁבוּעוֹת בְּשַׁבָּת, הָיָה יוֹם טְבוּחַ הַקְּרָבָנוֹת בַּיּוֹם שֶׁלֹּאֲחֵרָיו. אֲבָל שֶׁל פֶּסַח וְשֶׁל סִכּוֹת, הָיוּ מִקְרִיבִין בַּיּוֹם רֹאשׁוֹן דַּחֲל הַמוֹעֵד.

(ו) עֵין לִקְמָן, סִימָן קמ"ו, סַעִיף ב'.

יסוד ושורש העבודה

אִיתָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל, לְקַרְא הַלֵּל בְּשָׁנֵי לֵילוֹת רֵאשׁוֹנִים שֶׁל פֶּסַח בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת דְּוָקָא תַּכְף אַחֵר תְּפִלַּת-עֶרְבִית, וְהוּא תַקּוּן גָּדוֹל בְּפָנֵי עֲצָמוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הַקְדוּשִׁים, לְבַד אֲמִירַת הַהֵלֵל עַל סֵדֶר הַהֲגָדָה. וְזֶה לְשׁוֹן הַטּוֹר (סי' תעג): וַיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שְׁנוּהֵגִים לְקִרְוַת הַהֵלֵל בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת בְּצַבּוּר, כִּדִּי שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְבָרֵךְ עָלָיו בְּשַׁעַת הַהֲגָדָה. וּמָה טוֹב וּמָה נָּעִים הֵחֱוָא מְנַהֲגָא, וַיֵּשׁ לוֹ סֶמֶךְ בְּמַסְכַּת סוּפְרִים (פֶּרֶק כ, הִלְכָה ט), דְּאִיתָא הֵתָם: תַּנְיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק אוֹמֵר: שְׁמוּנָה-עָשָׂר יוֹם וְלֵילָה אֶחָד גּוֹמְרִים בָּהֶם הַהֵלֵל, וּבְגוּלָה — עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וּשְׁנֵי לֵילוֹת. וּמִצָּוָה מִן הַמִּבְחָר לְקַרְא הַלֵּל בְּשָׁנֵי לֵילוֹת שֶׁל גָּלִיּוֹת וּלְבָרֵךְ עָלָיו (רוּצָה לוֹמַר, בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת), וּלְאַמְרָה בְּנַעֲיָמָה וּלְקַיִם מָה שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לד, ד): "וַיִּנְרוּמָמָה שְׁמוֹ יַחֲדוּ". וּכְשֶׁהוּא קוֹרֵא בְּבֵיתוֹ, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, שֶׁכֶּבֶד בָּרֵךְ עָלָיו בְּרַבִּים, עַד כָּאֵן לְשׁוֹן הַטּוֹר, וְכֵן כָּתַב הַ"בֵּית-יוֹסֵף" בְּשִׁלְחָן-עֲרוּךְ (סִימָן תפז, סעיף ד) לְאַמְרָה אַחֵר הַתְּפִלָּה בְּבִרְכָּה תַחֲלָה וְסוּף, אֲךָ הֶרֶם"א כָּתַב שְׂאִין אָנוּ נוֹהֲגִין לְאַמְרָה בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת בְּלֵילָה.

ליקוט מספרים הקדושים

חמץ בפסח כעובד ע"ז

כתיב (שמות לד, יז) 'אלהי מסכה לא תעשה לך', וכתיב בתריה 'את חג המצות תשמור', מאי עביד האי לגבי האי? אלא הכי אוקמוה: מאן דאכל חמץ בפסח, כאלו עבד עבודה זרה למפלח לגרמה, דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח כמאן דפלח לעבודה זרה, (דעבודה זרה) איהו.

[תרגום: כתוב 'אלקי מסכה לא תעשה לך', וכתוב אחריו 'את חג המצות תשמור', מה עושה כתוב זה אצל זה? אלא כך העמידוהו: מי שאוכל חמץ בפסח, כמי שעובד עבודה זרה לעצמו, שהרי הסוד כך הוא, שחמץ בפסח כמי שעובד עבודה זרה, שעבודה זרה הוא].

(זוה"ק ח"ב קפב, א)

הנזהר מחמץ הוא שמור מיצה"ר

מארי דפסחא בזמנא דשליט עליהו ליל שמורים כלחו צריכים למהוי שמורים ונטורים מחמץ ושאור בכל שהוא וכל מאכלים ומשקים (ס"א מ' אני דפסחא) כלחו נטורין, ומאן דנטיר לון מחמץ ושאור גופיה איהו נטיר מיצה"ר לתתא ונשמתא לעילא ואתמר ביה (תהלים ה, ה) לא יגורך רע, בגין דהא אתעביד גופיה קדש ונשמתיה קדש ואתמר ביצר הרע (ויקרא כב, י) וכל זר לא יאכל קדש, (במדבר א, נא) והזר הקרב יומת.

[תרגום: בני ישראל שהם בעלי הפסח [המקיימים את מצוות הפסח], בזמן ששולט עליהם ליל שמורים, כולם צריכים להיות שמורים וזהירים מחמץ ושאור בכל שהוא, וכל המאכלים והמשקים כולם יהיו שמורים. ומי ששומר אותם מחמץ ושאור, גופו

הוא שמור מיצה"ר למטה, ונשמתו - למעלה, ועליו נאמר לא יגורך רע, שהרי נעשה גופו קודש ונשמתו קודש קדשים, וביצר הרע הלא נאמר וכל זר לא יאכל קודש, [וכן והזר הקרב יומת].

(זוה"ק ח"ג - ר"מ רפב, ב)

מובטח לו שלא יחטא כל השנה

הארי"ז"ל כתב, הנזהר ממשחו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה.
(באר היטב סי' תמז סק"א)



יועיל לו שלא יחטא

והיה הרב [הרה"ק ר"פ מקאריין זי"ע] מקפיד על הבאר היטב שהעתיק בשם האריז"ל "מובטח שלא יחטא" וכו', כי איך אדם מובטח מהחטא, ובכתבים לא כתוב רק "יועיל" וכו'.

(אמרי פנחס החדש - שער פרשיות ומועדים, קעב)

חמץ בפסח רומז ליצר הרע וע"כ אסור במשהו

שאלת ממני אודיעך דעתי, מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה להצריכו בדיקה ושרוף וכלה וכל ביטול, והוסיפו חכמים להצריכו בדיקה בחורין ובסדקין ולחפש אחריו ולשרש אותו מכל גבוליו, ועבר עליו בכל יראה ובל ימצא, ואסרוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל, וחומרות כאלו לא נמצאו בכל האיסורין שבתורה וכו'.

תשובה. שני דברים נאמרו בתשובת דבר זה: אחת, שלא נמצאו בכל האיסורין שבתורה שיצטרפו בו כל ג' תנאים הללו, שהוא איסורי הנאה, והוא בכרת, ולא בדילי אינשי מיניה כולה שתא, אלא חמץ בלבד, וכיון שיש בו החומרות הללו החמירה עליו תורה חומרות אחרות, ובאו חכמים והוסיפו חומרות על חומרות כמו שעשתה התורה. ותו, דחמץ בפסח הוי כדבר שיש לו מתירין, שהרי איסורו תלוי בזמן ואחר ימי הפסח יהיה החמץ מותר וכו'.

וקשה לי עליה דהאי טעמא וכו'... הילכך עדיין צריך טעם.

ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע, והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבורות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון. (שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תקמו)



דע כי אין בכל האיסורין שבתורה החמורות האמורות בחמץ בפסח, שאסור באכילה ובהנאה ואוכלו בכרת ואסור במשהו, וצריך לחפש אחריו שלא יעבור בכל יראה ובל ימצא, והקדים זמן איסור אכילתו קודם זמן איסורו, והטעם בכל אלו כי החמץ רמז ליצה"ר, שארז"ל הוא יצה"ר הוא שמן הוא מלאך המות. ולכן צוה הכתוב בזמן צאת בני ישראל ממצרים לבער אותו מהבית, שלא יסמין למעלה, ולא יעבר שמחתינו, כי בהתבער מן הבית למטה, יתבערו כל הכחות החיצוניות מן הבית העליון, וישאר טהור ונקי מכל טומאה. ולכן החמירה תורה בכל החומרות הנזכר, לרמוז לאדם כלה גרש יגרש את החמץ הרומו ביצה"ר מקרבו, ויחפש אחריו בכל חדרי מחשבותיו, ויוציאו מרשותו לגמרי ומיד הבית העליון טהור אין שמן ואין פגע רע. (שו"ת הרדב"ז)

ישראל קדושים הם

כללא דמילתא... ומשום עיקר דינא אתינן להכי ויגדיל תורה הוא, דישראל קדושים הם, וגוררין אפילו הכתלים כאשר כתב הרא"ש ז"ל, וכאשר רואין אנו בעין שנהגו באיסור חמץ חומרות יתירות, מה שאין כן בכל שאר איסורין. (שו"ת הרדב"ז - ח"א סי' קל"ה)

חמץ בפסח כסמ"א ולכן אסור במשהו

וכל מקום שנאמר בתורה 'חמץ' מרמז על סטרא אחרא, והיכי דכתיב 'מחמצת' מרמז על נוקבא בישא של סטרא אחרא, דהיא לילי"ת הרשעה וסמאל, ולכן צריכין אנו לשמור את המצות משום חימוץ וכו', כמו שהוכרח אדם לשמור עצמו מפני הגזלנים וחמסנים הבאים עליו להורגו ולקחת את נפשו וכל אשר לו, כי היא קליפה תקיפא. זה הוא סוד חמץ ומחמצת, ועל האי קליפה נאמר 'וכל הרשעה כולה כעשן

תכלה' וכו', וחלילה להיות להם דביקות בקדושה העליונה אפילו כמלא נימא, כמו שאמר הכתוב 'ולא ידבק בך מאומה מן החרם', ולכן איסור חמץ הוא במשהו. ונכון ללמד את ישראל בהיותן מגעילין ומלבנין את הכלים מפני החמץ, שיכוונו שכמו כן יבער הקב"ה יצר הרע והרשעה שהיא הלילית מן הארץ, ובטוחים אנו בהקדוש ברוך הוא להעביר גילולים מהארץ.

(קב הישר - פרק פט)

מאריכין לו ימיו ושנותיו

מצות מצה ומצות חמץ, הרי הם המצות שניתנו לישראל תחילה וקבלום עליהם באהבה ובחיבה, והחמירו בהם בכלליהם ובפרטיהם, הלא תראה שהחמיר הכתוב בחמץ שלא יראה ולא ימצא, מה שאין כן בכל האיסורים שבתורה, וכל המאריך בדקדוקיהם מאריכין לו ימיו ושנותיו.

(שו"ת מן השמים - סי' ע')

שיעור חמץ כשיעור חלה רמז להאדם שהיא חלתו של עולם

...וכמה שיעור העיסה שיזהר בה ויעסוק בה בל יחמץ, הוא שיעור חלה. וזה כל האדם, כי האדם חלתו של עולם כנודע, והוא כולל כל הגוף, לרמוז כי לא קצת גופו צריך לשמור מלהחמין, כי אם כל הגוף הוא הנכלל בשם חלה, הוא כל האדם מכף רגלו ועד קדקדו, כי כולו כאחד נקרא חלתו של עולם. ואם ככה נעשה שלא נרפה מגופינו הנקרא בצק, ונעשה באופן שלא יחמין ולא ידבק בידו חלאת היצר הרע, שנת גאולתנו תקרב ותבא קל מהרה לא תאחר, וזהו כמאמרם ז"ל (פסחים קמז.) שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמין וגאלם מיד, כן יעשה הוא יתברך בעשותינו שלא יחמיצו בצקותינו אחר הטהרה. (תורת משה - אלשיך הק')

יוצאין ממ"ט שערי טומאה

הנה אי' בשם האר"י ז"ל אם אדם נזהר כראוי בפסח הוא מובטח שלא יחטא כל השנה. בזה י"ל את חג המצות תשמור את התורה, ומפרש האיך זה וקאמר שבעת ימים תאכל מצות, עי"ד זה מקיים כאשר צויתך כל התורה, ועד איזה זמן הוא

תועלת, על זה קאמר למועד חדש האביב, פי' עד הפסח הבא עלינו לטובה. ומפרש הטעם כי בו יצאת ממצרים, פי' בחג המצות, וכיון שהועיל לצאת ממצרים ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי בינה, ע"כ גם בכל שנה הוא תועלת שלא לחטא, אך אעפ"כ צריך לראות לקיים כל המצות מעשיות, כי לא די שלא יחטא, וזה אמרו לא יראו פני ריקם, כ"א גם להתקדש.

(זכרון זאת - לובלין)

מאיר עיני הנשמה לכל השנה

ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה (שמות יג, י). רמז בזה מ"ש האר"י ז"ל שהנשמר מחמץ בפסח יועיל לנפשו כל השנה להשמר מחטא, הרי שגדולה מצוה זו שהרי אמרו חז"ל (סוטה כא.) מצוה בעידנא דעסיק ביה מציל מן החטא, והמצוה הזאת הוא מאיר עיני הנשמה להשמר מן החטא כל השנה, וזהו שאמר ושמרת שהוא לשון קיום, שהמצוה הזאת מתקיימת באדם מימים ימימה, כדפירש"י משנה לשנה.

(פנים יפות - הפלאה)

שימור מחימוץ מועיל לתשובה

מובא בשם האר"י זלה"ה הנזהר ממשחו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה, ולכאורה תמוה הלא אנו רואין שאין הדבר כן, שכמה בנ"א נזהרין מחמץ בכל כוחם, ואעפ"כ נלכדים ח"ו בעצת היצה"ר, ועוד הא כתיב אין צדיק בארץ כו'. והפי' הוא כך עפ"י הגמרא מ"ט הי"א פתוחה למטה, הרוצה לטמא פותחין לו, ומ"מ כרעי' דהי"א תלוי, הרצה לחזור ליעול בהא, וליעול בהך, לא מסתייע מילתא.

וז"פ הנזהר ממשחו חמץ, ואותו משהו שנפרד רגל ההי"א, שזה החילוק בין חמץ למצה, ונזהר שיהא פתוח ויוכל לחזור, אז בוודאי לא יחטא, ופירושו שלא ישאר בהחטא רק יחזור בתשובה כי אין צדיק וכו', אבל מי שאינו נזהר במשהו חמץ ח"ו, נעשה מהי"א חי"ת, ואין לו פתח ליעול ח"ו ונשאר חמץ אצלו, ע"כ יהא נזהר ממשחו חמץ וכנ"ל.

(אור לשמים - אפטא)

אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד היום השביעי.

המקרא נראה לכאורה כמסורס, והול"ל כי כל אוכל חמץ מיום הראשון וגו' ונכרתה. אמנם הכתוב בא לרמוז שני הטעמים שהחמירה תורה בחמץ, לאסרה בבל יראה א' משום דאיסורו איסור כרת, וב' משום דלא בדילי אינשי מיניה כולה שתא, וחיישינן דילמא אתו למיכל מיניה, ולכך חמור יותר משאר איסורי כרת, שאינם בבל יראה. וכך מתפרש הכתוב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ואם תאמר מאי שנא משאר איסורים, כי כל אוכל חמץ ונכרתה בשביל חומר הכרת חמור הוא יותר משאר איסורים ועדיין קשה מאי שנא משאר איסורי כרת, על זה מסיים דשאר איסורים איסורן איסור עולם, ובדילי מיניהו, משא"כ חמץ לא נאסר אלא מיום הראשון עד יום השביעי ולא בדילי מיניה כולא שתא וטפי איכא למיחש ביה דילמא אתו למיכל מיניה.

(תורת אמת להגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע)

כולי האי ואולי ינצל מהיצה"ר

עיניך לנכח יביטו, שהרב ז"ל פשפש ולא מצא טעם לחומרות חמץ אשר החמירה תורה ורוז"ל, טפי משאר איסורין עפ"י הפשט והדין, והוצרך לסמוך עצמו על הרמז, כי החמץ רמז ליצה"ר כמבואר היטיב בדבריו, ונמצא שהרמז של החמץ הוא הפשט, כי כל החומרות האלו לעורר האדם, שצריך להתרחק מאד מאד מן היצה"ר, ולחפש בחורי וסדקי לבו, אם שמץ דבר נמצא בו, למחר לבערו ולשרפו באש התורה, ולהזהר מאד בבל יראה ובל ימצא, כולי האי ואולי ינצל ממנו.

(שמחת הרגל - להחיד"א)

מזהירות בחמץ ילמוד לזהירות ביצה"ר

כמה החמירה תורה בחמץ וכמה החמירו רז"ל, ואפי' בספק מחמירין, במילי דבעלמא מקילין, כמ"ש האחרונים, וכל זה להקיץ נרדמים, כולם אחוזי היצה"ר

יעירו ויתעוררו, שצריך להתרחק מהיצה"ר מאד ולפרוש ממנו, ואפי' בספק צריך להחמיר ולבער, נבער"ה עצתו, באש-דת, כי ע"י התורה יכיר במרמותיו, וכח עסקו בתורה אהניא ליה להתרחק ממנו כל מיני הרחקה מה שאין הפה יכולה לדבר, ועין אדם יסתכל היטב כמה חומרות בחמץ בדיקה וחיפוש מחיפוש וביעור, וכה יעשה לבקר"ו, כי יצר, סמוך ואינו נראה, מכנים בלבו כמה מחשבות רעות, יש מהם שנראין בגלוי שהם היצה"ר, ויש מהן אשר בא במחתרת והם הכנה לחטא, והאיש הירא את ה', כלביא יקום וכארי יתנשא, לבדוק בדיקה דקה מן הדקה ולבער משהו חמץ, והוא הדבר אשר הוא כנגד ה' ותורתו, ואם יתמיד בחיפוש ובדיקה וביעור וביטול הזה, גם ה' יתן הטוב ישלח עזרו מקודש.

(חיד"א - לב דוד)

להזהיר בני ביתו האיסור

האיש הנלבב אשר הוא זרין, קדים בכל דבריו לעבוד עבודת ה', ולא פנה אל הרהבים ושטי כזב הסט"א, ביותר צריך שיזדרז בעניני החמץ ובדיקתו, וחיפושו וביעורו וביטולו, שהוא נמשל ליצה"ר כמדובר, ויצוה לאשר על ביתו בנחת רוח ובשפה ברורה על כל פרטי החמץ, ויפרש איסורו במשהו ואיסורו כרת וכיוצא, ובפרט במה שמוציא ונותן לתוך פיו.

(לב דוד - להחיד"א)

איסור חמץ במשהו צריך הכנה

כתבו ז"ל (בשם האר"י הקדוש) שהנזהר מהחמץ בפסח אפילו בכל שהוא, בטוח שתעלה לו שנה טובה. וצריך לתן דעתו ולעין בעיני החג הקדוש הזה השיכים לנפש, ומן השמים בראות טוב כונתו יסיעוהו, גמירי הבא למהר מסייעין אותו (שבת קד.), וכתוב (תהלים פד, יב) 'לא ימנע טוב להולכים בתמים', ולכן צריך שיכין עצמו ולבו לעשות כל הבא מידו.

(עבודת הקודש להחיד"א)

גדרות ופיגים באיסור חמץ אינו יוהרא

כולי עלמא ידעי, דבפסח כל אחד מחמיר לעצמו ועושה גדרות וסייגים, כי רב הוא תוקף איסור חמץ החמור מכל איסורין שבתורה, כאשר בירר הרדב"ז בתשו' דפוס פיורדא סי' מתו"ק, ואינו יוהרא ולא דבר תמוה, כי כל העם מקצה אל הקצה יודעים כמה מיני חומרות עושה כל אחד.

(מחזיק ברכה להחיד"א)

מובטח לו שלא יחטא כל השנה

ושמרתם את המצות (שמות יב יז). אפשר לרמוז במה שכתבו גורי האר"י זצ"ל, כי הנזהר מחמץ בפסח בכל שהוא, מובטח לו שלא יחטא כל השנה (הובא בבאח"ט אר"ח סי' תמ"ז סק"א). וזה רמז ושמרתם את המצוות, שאם תזכו לשמור המצות כהלכות הפסח, בטחו בה' לבלתי תחטאו ושמרתם את המצוות, ואם באת מצוה אל תחמיצוה.

(תורת החיד"א)

ושמרתם את המצות

בשם הרה"ק הר"ר דוד מלעלוב זיע"א, שפעם אחת קודם חג הפסח עבר עליו אורח ולא היה לו מה ליתן לאכול, והיה לו שמורה על חג הפסח, ובישל ממנו מאכל, ונתן לו לאכול. ואמר, עיקר השמירה לשמור מחמץ, וכתוב ושמרתם את המצות, ודרשו חז"ל מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, ומקיים כעת דין שמירת המצוה, והשי"ת יזמין לו שמורה אחרת על חג הפסח, הבן.

(שיח שרפי קדש - פסח, ד)

רק בס"ד אפשר להינצל מחשש חמץ

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה. על מה אנו סומכים שאין בה אפילו משהו חמץ, האיך יכולים ליזהר מזה. וע"ז מתרצים, שנאמר ויאפו את הבצק עוגות מצות כי לא חמץ, התורה מעידה שלא נתחמץ, הרי שכחשגחה עליונה היה, א"כ גם אנו סומכין על ההשגחה העליונה בודאי לא היה שום חשש חמץ.

(הרה"ק ר' יושע מבעלזא זצוק"ל)



באמת אם מים מתחברים עם הקמח, קשה עד למאד שלא יחמיץ כל שהוא, אלא כיון שהקב"ה רואה שישראל מתכוונים בזריזות ובקדושה לאפות מצות כדי לקיים מצות מצה, הרי הוא שולח מלאכים מן השמים שישגיחו לבל תחמיץ העיסה.

(הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זצוק"ל)



לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותם מאשי קודש קדשים הוא כחטאת וכאשם. נ"ל דאיתא בכתבי האר"י זצוק"ל הנזהר ממשחו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה ע"כ צריך האדם לשמור עצמו בכל מה דאפשר ולכן נקרא מצה שמירה וזה א"א לאדם שיזהר ממנו כ"א הקב"ה ישלח מלאכים ממונים על השמירה וישמרו אותו וז"פ לא תאפה חמץ חלקם לשון חלק בלי שום נדנוד חמץ נתתי אותם מאשי דהיינו שאשלח לך מלאכים שישמור אתך שמלאכים נק' אישי.

(אור לשמים)

חמץ רומז לגאות

ענין החמץ רמז לגאות וגאון (דמיון החמץ שמגביה את עצמו יותר ממה שנתן בה העושה קמח ומים). ובאת המצוה שלא ימצא אפילו ברשותו, להורות הרמז דהנה יש לך אדם שאינו מתנהג בגלווי בגאות, ואדרבה מראה את עצמו כנמוכי רוח ומטיב עם כל אדם, ובקרבו ישם ארבו, (והוא רמות רוחא יתירא שלדעתו יש בו כל המעלות ואפילו מדת ענוה על כן מתנהג אצל בני אדם בעניות ושפלות). הנה לזאת באת אזהרה שלא ימצא אפילו ברשותו חגם שלא יתנהג ממנו. וזה בא ברמז המצוה בזמן היציאה ממצרים, כי אז הודיע השם יתברך גבורותיו אשר הוא משיב גמול על גאים והוא גאות לבש, אבל זה הרמז מצוה עלינו בכל עת ובכל מקום ובכל זמן לשרש אחר מדות הגאות לבלי השאיר שרש וענף.

על כן בהתבונן האדם במצוה הזאת, ובפרט בעת מצוא, זמן המצוה בפועל, ישוב אל ד' על רום לבבו וזודון לבו אשר חלף ועבר עליו מיום היותו, ויחשוב ברוממותו

יתברך וישפיל את עצמו לנגד ד' יתברך, וישוב על העבר אשר השתמש בשרביטו של מלך כי ד' מלך גאות לבש, ויקבל על עצמו על העתיד וכו', המשכיל יתבונן.

(דרך פקודיך)

משכו וקחו לכם

איתא משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם צאן למצוה וכו'. צריכים להטחר מכל שמץ של עבודה זרה, ומכל דבר שיש לו שייכות לזה, וכמו שמנקים את החדרים ואת הכלים החיצוניים, כן יש לנקות את הלב ואת הפנימיות ואת הכלים הפנימיים של האדם.

(חידושי הרי"ם)

להשתדל שלא יגרום מניעת הגאולה

בפסח שזוהו זמן הגאולה, צריך כל אחד ואחד לראות להשתדל, שהוא לא יהי' המונע את גאולת הכלל ע"י מעשיו.

(חידושי הרי"ם)

שבת מברכים ניסן

מסוגל לשבת מברכים חודש ניסן

המגיד חק' מקאזניץ היה רגיל לספר ג' סיפורים אלו בכל שבת מברכין חודש ניסן באומרו שסיפורים אלו מסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה.

(א) יהודי אחד עשה לפני חג הפסח חבית יין שרק, ונסע עמה למכירת היין, ולצורך כך היה צריך לעבור את גבולות הערים, כשעבר את הגבול תפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו החבית, כי היה אסור מחוקי המדינה לסחור עם יי"ש לרשות מיחדת, היהודי בצר לו נסע תיכף להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ו בכה מאוד על מר מצבו שלקחו ממנו את החבית שהיה מקור פרנסתו, אמר לו הרר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול, שיטעמו מהחבית ויווכחו לראות כי בתוך החבית לא נמצא רק מים בלבד ולא יי"ש, וכן עשה היהודי, וכן לפלא היה כשטעמו שומרי הגבול מן החבית

ראו שהיא מלאה מים והחזירו לו את החבית, היהודי שב להרר"א ושוב בכה על מצבו על שהחבית נהפכה להיות מים, אמר לו הרר"א שיטעם עכשיו הוא מן החבית ויראה שהיא מלאה יי"ש, וכך היה שהחבית חזרה להיות יי"ש.



(ב) למלך אחד נאבדה ממנו טבעתו, והוציא צו שרוצה הוא שיחפשו את הטבעת, ומי שקיבל על עצמו את חיפוש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות כדי שיתאפשר לו לחפש אחר האבידה, בעיירה אחת שבממלכת המלך הזה היה גר איש יהודי עני ואביון, שלא היה בידו מאומה להכין את צרכי הפסח הקרב ובא, אמרה לו אשתו, הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש את טבעתו, לך איפוא גם אתה ותאמר שאתה ג"כ רוצה לחפש את טבעתו היקרה של המלך, ובממון שיביא לך המלך יהא לנו במה להכין את צרכי החג, נראתה בעיניו עצת אשתו והלך אל המלך והציע את עצמו לחיפוש האבידה, ואכן קיבל את הממון, נסע מיד לעיירתו והכין את כל צרכי החג, לה"סדר", אחד מיועציו של המלך היה כומר שונא ישראל וכראותו את היהודי מהין לקחת ממנו של המלך עבור חיפוש האבידה לא היה יכול לסבול זאת, איך רימה היהודי את המלך והוציא ממנו ממון, הלך הכומר בליל חג הפסח מתחת חלון ביתו של היהודי וראה איך שאוכל ושותה ואינו עוסק כלל בחיפוש הטבעת, מיהר אל המלך ואמר לו: יבוא המלך עמי ואראה לו מה עשה היהודי עם המעות, הלך המלך עמו, וראו את היהודי יושב כמלך בגדוד, כשעמד המלך מתחת חלון ביתו אמרו אז אצלו את החרוז של "דיינו" ושמך של הכומר ג"כ היה "דיינו", ואמר המלך הנה עכשיו עושה היהודי חקירה מי גנב טבעת המלך, וכולם אומרים "דיינו", הבין המלך שהכומר הוא הגנב הנוכל, וצוה המלך לאסור את הכומר ולהכותו עד שיוודה, ואכן נודע הדבר שהוא שלח ידו בטבעת המלך.



ג) יהודי אחד עבר אצל פריץ, פעם התפאר הפריץ לפניו שאלולא היה נותן לו פרנסה היה גווע מרעב ח"ו, היהודי ענה לפריץ: הלא יש אלוקים בשמים הזן ומפרנס לכל, ואתה הנך רק השליח, כששמע הפריץ את דיבוריו של היהודי חרה לו מאוד ונטל ממנו את פרנסתו, היה זה לפני חג הפסח והיהודי העני לא היה בידו איך להכין צרכי החג, לאותו פריץ היה קוף שהיה חביב עליו מאוד, פעם נכנס הפריץ לנקות את אוצר מטבעת הזהב לו, וכשראה הקוף איך מנקה הפריץ את המטבעות עם הרוק שבפיו, עשה גם הוא כמעשהו, אלא שהקוף בלע את המטבעות, עד שהתמלא כריסו במטבעות זהב נפל פגר מת, הפריץ שלא ידע על סיבת המוות החליט לזרוק את הנבילה לבית היהודי, כשראה היהודי את הנבילה בביתו הבחין שנבקע בטנה ומטבעות זהב נוצצים מתוכה, נטלם והוציאם להוצאות החג, בליל פסח שלח הפריץ לקרוא ליהודי ובירר אצלו מנין לו כל זה, סיפר לו היהודי את כל המעשה, או אז הודה הפריץ כי ה' הוא הזן לכל.

שלושה סיפורים לשבת מברכין ניסן

המגיד הקדוש רבי ישראל מקוֹז'ניץ זי"ע
היה נוהג לספר בשבת מברכים חדר ניסן את שלשת הספורים הללו,
ומסגלים הם להשפיע לבני ישראל משמים את צרכי הפסח בהרחבה

הספור הראשון

סוחר יהודי אחד, שהיה מתפרנס מהכנת יין שרף, נסע בתקופה שלפני חג
הפסח עם חבית יי"ש, ובדרך עבר את הגבול למדינת גליציה. בעת
המעבר, תפסו שומרי הגבול את החבית והחרימו אותה בטענה, כי על פי
חק המדינה אין להעביר יי"ש ממדינה למדינה אלא ברשיון מיוחד.

ראה היהודי כי כלתה אליו הרעה והוא עתיד להפסיד את פרנסתו ואת חבית
היי"ש שעלתה לו דמים מרבים, ונסע אל הצדיק הקדוש המפרסם רבי
אלימלך מליז'נסק, זכותו תגן עלינו, ובכה לפניו על צרתו הגדולה. נחמו הרבי
ואמר לו: "חזור אל שומרי הגבול ואמור להם, כי החבית מכילה מים רגילים
ולא יין שרף, ולכן עליהם להחזיר לך את החבית". התחזק היהודי באמונת
צדיקים, שב אל שומרי הגבול וטען בפניהם כי החבית מלאה מים. פתחו
השומרים את מגופת החבית, טעמו קמעה והודו בפה מלא, כי אמנם החבית

מלאה מים ואין כאן עברה חקית. החבית שחררה והחזרה אחר כבוד ליהודי הסוחר.

שמח היהודי על קבלת החבית, אבל התעצב על לבו: "מה אעשה עם חבית של מים?" חשב, "הרי לא אוכל למכור את המים וכיצד אוכל להכין את צרכי חג הפסח הקרב ובא?" שוב, אפוא, החסיד אל רבי אלימלך והרבי שוב הרגיעו: "טעם את ה'מים' שבחבית ותראה שלא מים הם אלא יי"ש טהור ויקר ערך". באמונה איתנה טעם החסיד את המים והנה ראה זה פלא, המים חזרו ושבו להיות יי"ש טעים וערב לחך.

חזר היהודי אל ביתו שמח וצוהל ובאותה שנה חגג את הפסח בדרך חרות כיד המלך.

והיו לו ליהודי פסח בהרחבה גדולה.

הספור השני

"מי שימצא את טבעת המלך, יקבל שכר רב מקפת המלוכה", נשמע כרוז ברחובות העיר.

טבעתו היקרה של המלך, נאבדה ממנו והוא התאבל עליה ימים רבים. אנשים רבים יצאו לחפש את הטבעת, אך העלו חרס בידם. פרס גדול הבטח למי שימצא את הטבעת, אך בינתיים לא נמצא דבר והמלך לא מצא נחמה על אבדתו.

בעיר המלוכה התגורר יהודי עני ואביון, שלא היה לו במה להכין את צרכי הפסח. כששמעה אשתו את דבר הכרוז מהרה להציע לבעלה: "בעלי היקר, חג הפסח ממשמש ובא ואין בידינו את האפשרות לרכוש את צרכי

הַחֶג. לֵךְ אֶל הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לוֹ, כִּי בִדְעָתְךָ לְחַפֵּשׂ וּלְתוֹר אַחֵר הִטְבַּעַת הָאֲבוּדָה וּבִינָתִים בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ סְכוּם כֶּסֶף כְּדָמִי קְדִימָה, עִם הַכֶּסֶף תִּרְכַּשׁ אֶת צָרְכֵי הַפֶּסַח וְהַקֶּב"ה יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ לְהַחְזִיר אֶת הַכֶּסֶף לַמֶּלֶךְ, אוֹ לְמַצָּא אֶת הִטְבַּעַת."

הַסְּפִים הַיְּהוּדִי, הֵלֵךְ אֶל בֵּית הַמְּלוּכָה וְהִצִּיעַ אֶת דְּבָרָיו בְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ. מָצָא הַיְּהוּדִי חֵן בְּעֵינָיו וְהַמֶּלֶךְ הֶעֱנִיק לוֹ סְכוּם נִכְבָּד, כְּתִשְׁלוּם רֵאשׁוֹנִי עַד שֶׁתִּמָּצָא הִטְבַּעַת.

בְּלִיל הַסֵּדֶר, יָשָׁב הַיְּהוּדִי בְּרֹאשׁ הַשְּׁלַחַן כְּשֶׁמִּסְבִּיבוֹ כָּמָה אוֹרְחִים וּלְפָנָיו צָרְכֵי הַחֶג בְּהִרְחָבָה גְּדוֹלָה כִּיד הַמֶּלֶךְ. הוּא יָשָׁב כְּמֶלֶךְ בְּגִדוּד, פָּנָיו קוֹרְנִים וְכָלוֹ אוֹמֵר שִׁיר וְהוֹדִיָּה לַקֶּב"ה עַל הַנְּסִים הַגְּדוֹלִים שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה.

אַחֵר מִיּוֹעֲצֵי הַמֶּלֶךְ, הָיָה שׁוֹנֵא יִשְׂרָאֵל מִבְּהֶק וְהוּא חָשַׁד בִּיהוּדֵי זֶה, כִּי הוּא אֵינוֹ מְחַפֵּשׂ כָּלֵל אַחֵר הִטְבַּעַת, וְכָל מִטְרָתוֹ לְהוֹצִיא כֶּסֶף מִהַמֶּלֶךְ, בְּתוֹאנָה כָּאֵלוֹ הוּא מְסִיעַ בְּחַפּוּשׁ אַחֵר הִטְבַּעַת הָאֲבוּדָה. מָה עָשָׂה? עָקֵב אַחֵר הַיְּהוּדִי בְּמִשְׁךְ יָמִים אֲרָכִים וְרָאָה כִּי הוּא עֶסוּק רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּהִכְנוּת לַחֶג, וְכָלֵל אֵינוֹ מִתְעַסֵּק בְּעֶנְיֵן הִטְבַּעַת. בְּלִיל הַסֵּדֶר, רָאָה הַיּוֹעֵץ מִבְּעַד לַחֲלוֹן, כִּיצַד הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בִּסְעֻדַת הַחֶג בְּצוּתָא עִם אוֹרְחָיו, אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וְשִׂמְחִים.

הֵלֵךְ הַיּוֹעֵץ אֶל הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לוֹ: "אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, הַיְּהוּדִי הוֹצִיא מִמֶּךָ כֶּסֶפִּים בְּמִרְמָה וְכָלֵל אֵינוֹ מְחַפֵּשׂ אַחֵר הִטְבַּעַת, בּוֹא עִמִּי וְתִרְאֶה בְּמוֹ עֵינֶיךָ כִּיצַד הוּא עֶסוּק בְּאַכִּילָה וּשְׁתִּיָּה וְלֹא כְּמַצוֹת הַמֶּלֶךְ."

הֵלֵךְ הַמֶּלֶךְ יַחַד עִם הַיּוֹעֵץ אֶל שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים וּכְשֶׁהִתְקַרְּבוּ אֶל הַבַּיִת, הִצִּיץ הַמֶּלֶךְ וְרָאָה כִּיצַד הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּרֹאשׁ הַשְּׁלַחַן, וּמִשְׁנֵי צְדֵיו יוֹשְׁבִים אֲנָשִׁים רַבִּים. לָפֶתַע שָׁמַע כִּיצַד הַיְּהוּדִי קוֹרָא וְאוֹמֵר חֲרוּז וְכָל הַקָּהֵל עוֹנִים

לו במקלה: "דינו". שמו של היועץ הרשע, היה "דינו", ולכן חשב המלך שמתכונים אל היועץ שלידו.

שוב קרא היהודי חרוז נוסף, ושוב ענה הקהל כאחד: "דינו", וכך נשנה הדבר פעמים רבות.

הסיק המלך, כי היהודי פנס את כל ידידיו וחכמיו והוא שואל אותם: "מי גנב את טבעת המלך"? וכלם משיבים פה אחד: "דינו", זאת אומרת שהשר הוא הגנב השפל.

מהר המלך וצוה לענות את השר, עד שהודה בדבר גנבת הטבעת. המלך צוה לתלות את היועץ הרשע על העץ למען ישמעו וייראו, והעניק ליהודי מתנות יקרות ערך.

והיו לו ליהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

הספור השלישי

מושה היה חיט יהודי עני. במשך השבוע היה נודד בדרך, עובר מבית לבית, ומבקש איזו עבודת חיטות מזדמנת. ביום הששי היה חוזר לביתו, מרוקן את ארנקו, מפריש מעשר מן הכסף לצדקה, ואת הנותר מוסר לאשתו לצרכי המשפחה. הגיע החורף. חורף סוער, משלג וקשה במיוחד. אי אפשר היה אפילו לחשב על יציאה מן הבית. משה נאלץ להשאר בביתו, ללא עבודה וללא פרנסה. בינתיים הלך חג הפסח והתקרב ולמשה אין פרוטה. מה יהיה על צרכי החג, יין לארבע כוסות, מצות? הילדים מתהלכים יחפים ובגדיהם מטלאים.

מושה לא היה יכול לשבת עוד בבית. בבטחון עז בה' שיעזור לו, נטל את צורו ויצא שוב לדרך, בשבילים המשלגים. אך יצא לדרך ולידו עצרה

חק לניסן

ב"ג אדר

הספור השלישי

מִרְכַּבְתּוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ. הוּא שָׁב מִמַּסַּע הוֹלָלוֹת וְהוּא שָׁכּוֹר כְּלוּט. הִתְחַשֵּׁק לוֹ לְהִתְלוּצֵץ קֶצֶת עַל חֲשָׁבוֹן הַיְּהוּדִי 'שְׁלו'.

"בוא הנה מושק'ה!" קָרָא לְעֶבְרוֹ, כְּשֶׁבִידּוֹ רוֹבֵה צִיד. **"הָבָה נִשְׁתַּעֲשַׁע קִמָּעָא. אַתָּה תְּרוּץ לְצִד הַשְּׁנִי שֶׁל הַשָּׂדֶה וְאֲנִי אֲנִסֶּה לְתַפֵּס צִיד."**

"אנא, פריץ נכבד," נָסָה מֹשֶׁה לְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ. **"בָּלֵם פִּיךָ!"**, הִשְׁתִּיקוּ הַפְּרִיץ. **"אם תִּשְׁתַּהֲהָ, אֶהְרַג אוֹתְךָ עַל הַמָּקוֹם"**. הִחִיט הַמַּסָּכָן הַנִּיעַ בְּקִשֵּׁי אֶת רַגְלָיו. הוּא צָעַד בְּאַטִּיּוֹת, פִּיו מְמַלְמֵל אֶת תְּפִלַּת הַיְּהוּדִי, וְהוּא מְהַרְהֵר בְּגוֹרֵל אֲשֶׁתּוֹ וִילָדָיו. **"עֲכָשׁוּ רוּץ עַל אֲרֵבַע!"**, רָעַם קוֹלוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ, **"אֲנִי יוֹרֵה!"**

"שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל!", זָעַק מֹשֶׁה. רָעַם יְרִיָּה פָלַח אֶת הָאֲוִיר, וּמֹשֶׁה נֹוֹתֵר שָׁכּוֹב לֹא תְּנוּעָה. רַחֲמֵיהָ שֶׁל אִשְׁתּוֹ הַפְּרִיץ נִכְמְרוּ עַל הַיְּהוּדִי הַמַּסָּכָן. **"יְדִי לוֹ לַיְּהוּדִי בְּפֶתַח הַמָּוֶת שֶׁהִפְחִדְתָּ אוֹתוֹ"**, אָמְרָה לְבַעֲלָהּ. **"עֲכָשׁוּ עָלֵינוּ לְפִצּוֹת אוֹתוֹ"**.

"בוא הנה, מושק'ה, עֲלֵה עַל הַמִּרְכָּבָה", קָרָא אֵלָיו הַפְּרִיץ. מֹשֶׁה טָרַם עִפְלֵי אֶת הָעֵבֶדֶה שֶׁעוֹדְנוֹ חַי. שִׁפְתָּיו מְלַמְלוּ תְּפִלַּת הַיְּהוּדִי לַה' שֶׁהִצִּילוֹ מִמָּוֶת בְּטוֹחַ, וְהוּא צָעַד אֶל הַמִּרְכָּבָה וְעָלָה עָלֶיהָ. הַפְּרִיץ נִרְדֵּם חֵישׁ מְהֵרָה בְּרַב שְׁכָרוֹתָיו, וְאֲשֶׁתּוֹ הִחֲלָה לְשׁוֹחַח עִם הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב. הוּא סִפֵּר עַל מִשְׁפָּחָתוֹ וְעַל פְּרִיזָתוֹ הַלְקוּיָהּ. **"בוא אלינו"**, הִזְמִינָה אוֹתוֹ הַפְּרִיזָה. **"אַתָּן לִי עֲבוּדָה"**. בְּתֵם יוֹם הָעֲבוּדָה שְׁלָמָה לוֹ אִשְׁתּוֹ הַפְּרִיץ אֶת שְׁכָרוֹ. עֵינָיו נִפְקְחוּ בְּתִדְהָמָה. הוּא הִשְׁתַּכַּר אֶצְלָה בַּיּוֹם אֶחָד יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהִשְׁתַּכַּר אֶצְלֵי אֲחֵרִים בְּמִשְׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם! נִרְאָה הִיָּה לוֹ שֶׁגִּלְגַּל מִזְלוֹ הִתְהַפֵּף. בְּקֶצֶב הַזֶּה יוֹכֵל לְעֶרֶךְ חֵג פֶּסַח כְּפִי שֶׁלֹא חָלַם מִיָּמָיו.

קסט

חק לניסן

הספור השלישי

כ"ג אדר

כִּמְהָ שְׁבוּעוֹת לִפְנֵי פֶסַח הִגִּיעַ מֹשֶׁה שׁוּב לִפְתַּח הָאֲחֻזָּה וְלָבוֹ טוֹב עָלָיו. אָף הַפַּעַם נַעֲדָרָה הַגְּבֻרָת מִן הַבֵּית, וְהַחֵיט נִצַּב פָּנִים אֶל פָּנִים מִוֶּל הַפְּרִיץ בְּכַבּוֹדוֹ וּבַעֲצָמוֹ.

"הִי מוֹשֶׁקָה, הַעוֹדֶךָ חַי?", שָׁאַל הַפְּרִיץ. "תּוֹדָה לָהּ", עָנָה מֹשֶׁה. "וּפְרִנְסָה"? הַמְשִׁיף הַפְּרִיץ. "בְּרוּךְ הָשֵׁם, הֵזֵן וּמְפָרֵנֵס לְכָל", הָשִׁיב מֹשֶׁה.

"וְיִתֵּר מִדֵּי הֵנָּה מוֹדָה לְאַלְקִיךָ, מוֹשֶׁקָה", נִשְׁמַע כַּעַס בְּקוֹלוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ. "אֲנִי שָׁמַעְתִּי שְׁאֲשֵׁתִּי הִיא זֶה הַדּוֹאֶגֶת לְמַחֲתָךְ". "יִשְׁלַם לָהּ ה' שְׂכָרָה", עָנָה מֹשֶׁה.

"שׁוּב הָאֱלֹקִים?!", הִתְפָּרֵץ הַפְּרִיץ בּוֹזֵעַם. "וּמַהִיכֵן תִּקַּח עֲבוּר הוֹצָאוֹת הַפֶּסַח אִם לֹא תִתֵּן לָךְ הַפְּרִיזָה אֶת מִשְׁכָּרְתְּךָ?". "ה' יַעֲזֹר", עָנָה מֹשֶׁה בְּתַמִּימוֹת.

עֲכָשׁוּ נִהְיָה הַפְּרִיץ הִיסְטֵרִי. "צֵא מִכָּאן", צִוּחַ בּוֹזֵעַם. "כִּפֶּה רִגְלְךָ לֹא תִדְרֹךְ עוֹד עַל מִפְתָּן בֵּיתִי! יִתֵּן לָךְ ה' אֶת פְּרִנְסָתְךָ!". הַחֵיט הִמְסִכֵּן נֵס כָּל עוֹד נִפְשׁוֹ בּוֹ.

לֵיל בְּדִיקַת חֵמֶץ הִגִּיעַ. בְּבֵיתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שְׂרוּיָה עֲצָבוֹת. אֲמָנָם אֵין חֵמֶץ בַּבֵּית, אָף גַּם מִצָּה אֵין. אֲנִיחָה נִתְמַלְטָה מִפִּיו. "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מַה יִּהְיֶה?"

לִפְתָּע נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת וְשָׁק כָּבֵד הִשְׁלִיךְ אֶל הַחֹדֶר. רִיחַ חֲרִיף שֶׁל פָּגַר מֵת הִתְפַּשֵּׁט בְּאוֹר. 'עֲלִילַת דָּם!', נִזְדַּעַק מֹשֶׁה. "אֲסוּר לְאַבֵּד אָף רִגַע!".

אֲשֶׁתוֹ אֲזָרָה אֲמָץ וְנִגְשָׁה לְהִצִּיץ בְּשָׁק. "רְאֵה, מֹשֶׁה, זֶה קוֹף!" קָרָאָה. "קוֹף מֵת מוֹנַח בְּשָׁק". רוּחַ לוֹ. הַסְפָּנָה חָלְפָה. הוּא אָחִז בְּשָׁק כְּדֵי לְהִשְׁלִיכוֹ הַחוּצָה, וְאִז נִשְׁמַע צִלִּיל מִתְכַּתִּי. מִטְבֵּעַ נִפְלָה עַל הַרְצָפָה, מִטְבֵּעַ זָהָב! הוּא מִהֵר לְקַרֵּעַ אֶת גּוּף הַקוֹף וּבִבְטָנוֹ נִמְצָא אוֹצָר שָׁלֵם שֶׁל מִטְבְּעוֹת זָהָב.

חק לניסן

ב"ג אדר

הספור השלישי

אותה שנה נערך ה'סדר' בביתו של משה כיד המלך. יין משבח, מצות שמורות, מאכלים חגיגיים. אורחים הסבו אל השלחן, עיני הילדים ברקו, שמחת יום טוב נכרה בכל. ולפתע, באמצע ה'סדר', נפתחה הדלת לרוחה, ובפתח עמדו לא פחות ולא יותר - הפריץ הנכבד ורעייתו. הם הגיעו כדי לראות את משה בבית אפל, חסר כל; לאחר שהפריץ גרשו מביתו. הפריץ עמד משתומם.

"מניין לקחת פסח לעריכת 'סדר' כזה?", שאל את משה בתמהון. משה מהר להסביר כיצד שלח לו ה' אוצר טמון בבטן קוף מת. עתה היה הפריץ מבלבל לחלוטין. הן הוא זה שצוה להשליך את גופת הקוף, קוף השעשועים שלו שמת לפתע, כמתנת פסח ליהודי שלו...

מה התברר? הקוף ראה את בעליו סופר מטבעות והבחין שהוא בודק את הזהב בשניו. כדרכו של קוף, חקה את מעשיו וכך בלע מטבעות רבים שגרמו למותו. ואת פגר הקוף הזה צוה הפריץ להשליך לביתו של משה.

והיו לו ליהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.



קעא

כד אדר

בל ידאה ובל ימצא / איסור חמץ במשהו (ב)

בת עין;

שני מיני חמץ.

אור המאיר:

לבער גם חשש חימוץ היצר הרע / יועיל
לנפשו כל השנה.

הרה"ק הרמ"מ מקוצק:

הלא חוטא משמרין אותו ממהו בחמץ.

הרה"ק מקוזמיר :

חמץ אוסר במשהו, לפי מה שהוא האדם.

תפארת שלמה:

איסור חמץ בפסח כדי לעורר חסדים.

בארות המים:

שמירת שבת ושמירה מחמץ מסוגלים להשמר
מחטא.

מאור עינים:

להיזהר מאוד מחשש חמץ ובשמחת הפסח.

פרי צדיק:

קדושת כל המועדים מושפעת מפסח בזכות
השמירה מחמץ.

אמרי פנחס:

יש להיזהר להחמיר מאוד להנצל מחשש
משהו חמץ.

כשבנ"י נזהרים ממהו בחמץ הייתה להם
ישועה גדולה.

חמץ בפסח מזיק לנשמה.

ליקוטי הלכות:

איסור חמץ מבחינת קושיות ח"ו.

תורת אמת:

ע"י השמירה מחמץ מקדש נפשו.

יסוד יוסף:

איסורי גזל והונאה וכעס גם מעכבים במשהו.

ילקוט מאורי אור:

צריך סייעתא דשמיא להיזהר ממהו בחמץ.

עקבי חיים:

שלא להזכיר לחם חמץ.

דברי יואל:

להסיר המצה שנקרא חמץ.

בן איש חי:

לא להריח חמץ בפסח.

פלא יועץ:

עיקר להיזהר במה שנותן לתוך פיו.

הרה"ק הדברי חיים:

רק חמץ אסור במשהו.

הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר:

משהו מצה אינו אוסר.

לשם שבו ואחלמה:

עומק הטעם לחומר איסור חמץ.

ערוגת הבושם:

להיזהר בחמץ גם בדברים שמותר מדינא.

מישניות - מסכת פסחים

ט שִׁשָּׁה דְּבָרִים עָשָׂה חֲזַקְיָה הַמֶּלֶךְ: עַל שְׁלֹשָׁה הוֹדוּ לוֹ, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ. גֵּרַר עֲצָמוֹת אָבִיו עַל מִטָּה שֶׁל חֲבָלִים, וְהוֹדוּ לוֹ. בִּתְּת נְחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת, וְהוֹדוּ לוֹ. גָּנַז סֵפֶר רַפּוּאוֹת, וְהוֹדוּ לוֹ. עַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ: קִצֵּץ דִּלְתוֹת שֶׁל הַיֵּכָל וְשִׁגְרָן לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סָתַם מִי גִיחוֹן הָעֵלְיוֹן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. עֶבֶר נִיסָן בְּנִיסָן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ:

פרק ה

א תָּמִיד נִשְׁחַט בְּשִׁמוּנָה וּמִחֻצָּה וְקָרַב בְּתִשְׁעָה וּמִחֻצָּה. בְּעֶרְבֵי פֶסַחִים

פירוש ר"ע מברטנורא

ט. גֵּרַר עֲצָמוֹת אָבִיו. משום כפרה, ולא קברו לפי כבודו על מטה נאה, כדי שיתגנה על רשעו ויוסרו הרשעים: בִּתְּת נְחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת. כדכתיב בדברי הימים, לפי שהיו טועין אחריו: וְגָנַז סֵפֶר רַפּוּאוֹת. לפי שלא היה לבם נכנע על חלים אלא מתרפאים מיד. והרמב"ם פרש, ספר רפואות, ספר מודיע מענייני צורות הכוכבים והטלסמאות, שצורה פלונית העשויה בזמן ועת ידוע מרפאת מחולי פלוני, וזה היה קרוב להטעות הבריות אחר עבודת כוכבים, ולכך גנזו: עֶבֶר נִיסָן בְּנִיסָן. לאחר שנכנס ניסן נמלך ועשה אדר שני, והכתוב אומר (שמות יב) החדש הזה לכם, זה ניסן, ואין אחר ניסן. ולא עבר חזקיה לאחר שנכנס ניסן ממש, אלא יום שלשים של אדר עבר את השנה, ואנן קיימא לן אין מעברין את השנה בשלשים של אדר הואיל וראוי לקבוע ניסן: א. תמיד נשחט. תמיד של בין הערפים נשחט כל שאר ימות השנה בשמונה ומחצה, דזמן שחיטת התמיד מכי ינטו צללי ערב שהוא ממש שעות ומחצה ולמעלה שחמה נוטה למערב, שחצי שש וחצי שבע היא עומדת באמצע הרקיע, ואין צל נוטה, אלא צל כל אדם תחתיו. ומאחרין שחיטתו שתי שעות אחר זמנו מפני נדרים ונדבות שאי אפשר להקריבם אחר תמיד של בין הערפים, כדכתיב (ויקרא ו) והקטיר עליה חלבי השלמים, על עולת הבקר השלם כל הקרבנות כולן, שלא יהא דבר מאחר לתמיד של בין הערפים. ואפלו בשבת שאין קרבים ונדבות, מאחרים זמן שחיטת תמיד של בין הערפים משום סדר נדרים ונדבות דחל. ובערב פסח שהפסח קרב אחר תמיד של בין הערפים, מקדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה: חל ערב פסח להיות בערב שבת. דאפא נמי צלית הפסח דלא דחיא שבת וצריך לצלותו מבעוד

חק לעיסן

מסכת פסחים

כ"ד אדר

נִשְׁחַט בְּשֶׁבַע וּמִחְצָה וְקָרַב בְּשִׁמוֹנָה וּמִחְצָה, בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשָּׁבֶת. חָל
עָרַב פֶּסַח לַהֲיֹת בְּעָרַב שָׁבֶת, נִשְׁחַט בְּשֵׁשׁ וּמִחְצָה וְקָרַב בְּשֶׁבַע וּמִחְצָה,
וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו:

ב. הַפֶּסַח שֶׁנִּשְׁחַטוּ שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, אוֹ לְשִׁמּוֹ
וְשְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, אוֹ שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ וְלְשִׁמּוֹ, פָּסוּל. בֵּיצֵד לְשִׁמּוֹ וְשְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ,
לֶשֶׁם פֶּסַח וְלֶשֶׁם שְׁלָמִים. שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ וְלְשִׁמּוֹ, לֶשֶׁם שְׁלָמִים וְלֶשֶׁם פֶּסַח:
ג. שֶׁנִּשְׁחַטוּ שְׁלָלָה לְאוֹכְלָיו וְשְׁלָלָה לְמִנּוּיָיו, לְעֶרְלִים וְלִטְמָאִים, פָּסוּל. לְאוֹכְלָיו
וְשְׁלָלָה לְאוֹכְלָיו, לְמִנּוּיָיו וְשְׁלָלָה לְמִנּוּיָיו, לְמוּלִים וְלְעֶרְלִים, לִטְמָאִים
וְלִטְהוֹרִים, בָּשָׂר. שֶׁנִּשְׁחַטוּ קֶדֶם חֲצוֹת, פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בֵּין הָעֶרְבִים.
שֶׁנִּשְׁחַטוּ קֶדֶם לַתְּמִיד, בָּשָׂר, וּבִלְבָד שֶׁיִּהְיֶה אֶחָד מִמָּרָם בְּדָמוֹ עַד שִׁזְזָרָק
דָּם הַתְּמִיד. וְאִם נִזְרַק, בָּשָׂר:

פירוש ר"ע מברטנורא

יום, מקדמין ליה ומותבין ליה אדיניה שיהיה נשחט בשש ומחצה: וקרוב בשבע ומחצה. גמר הקרבנות
בשבע ומחצה, ששהין שעה אחת בעשית: ב. ששחטו שש ומחצה. כגון ששחטו לשם שלמים, או קבל
הדם במזרק, או הוליך הדם למזבח, או זרק הדם על גבי המזבח, שלא לשמו, שבארבע עבודות הללו
המחשבה פוסלת הזבח: או לשמו ושש ומחצה. כגון ששחט לשמו וקבל הדם שלא לשמו: או ששש ומחצה.
הך סיפא אשמעין דמחשבתין מעבודה לעבודה, שאם חשב בשעת עבודה זו על חכרתה לעשותה במחשבה
פסולה, כגון דאמר הריני שוחט לשמו על מנת לזרק דמו שלא לשמו, נפסל הזבח מיד ואפלו לא עשה
השניה במחשבה פסולה כמו שחשב, והכי משמענותא דמתניתין, או שחשב בשעת שחיטה לזרק הדם שלא
לשמו ושחט לשמו פסול, ופסח דפסול שלא לשמו נפקא לן מקרא, דכתיב (שמות יב) ואמרתם זבח פסח
הוא, עד שיהיה הזבח לשם פסח, והוא משמע לעצב: ג. ששחטו שש ומחצה. חולה וזקן וקטן שאין יכולין
לאכל כזית בשר, ואין בו מנויין אחרים אלא הן, פסול, דלפי אכלו כתיב, הראוי לאכל: שש ומחצה. מנוי
עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת: לערלים. לישראלים שמתו אחיהם מחמת מילה, והני פסולים
לאכל פסח, דכתיב (שם) וכל ערל לא יאכל בו. וטמאים נמי אסורין בקדשים, ובכרת הן על אכילתן: דאוכליו
ושש ומחצה דאוכליו בשר. ולא דמי לשמו ושלא לשמו דפסול, דהתם פסולו בגופו, שהמחשבה שפוסלתו היתה
בגופו של קרבן, אבל לאוכליו ושלא לאוכליו אין המחשבה הפוסלת בגופו של קרבן אלא בדבר שהוא חוץ
ממנו: ממנו. שלא יקרא כדי שיהא ראוי לזריקה: ואם זרק קדם לתמיד בשר. דאף על גב דפסח
מאחר לתמיד, משום דכתיב ביה בערב ובין הערבים, לא מפסל בהכי:

מסורת הש"ס

גמ' (א) ק"ל ויעשה צרכיו ולא ישתה תרי יעשה צרכיו (ג) [בכרות יע. ושי"ן] (א) [במחנות ח:ז] (ד) [בפסחדרין כ: ב"ק ס: ב"ב ק: יבמות עו:] **רשב"ם** (ס) [ג'ל רכ"ה]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לטובה מלטרף לרעה לא מצטרף אם שמה בו :

הגהות

גמ' רבא בר ראי ג'ל רכ"ה :

(סד המזרות)

פרח פרחיביב. ג'ל דרשב"ם היה גורם פרייבוי "ב"ק"א:

(ה"ש)

תורה אור

רשב"ם (א) ק"ב בה אמר ארץ אלהים הגב אל כפחתיקנה אשר אתנה מצדדות שם את הנפשות לפרחות וקרחתי אתם פגע וזרחתי וישלחתי את הנפשות אשר אתם מצדדות את נפשים קפוחות:

(וסקל ג' כ)

ערבי פסחים

פרק עשירי

פסחים

קו

פניני רש"י

דמו בראשו. טון מומו על ראשו מוטל שהוא המית עצמו:

(יומא ס"ה)

דמו בראשו. ענגש על עמלו וזוכת דמו נדרשת ממנו לאחר מיתומו וזכיה לזכר ודמוו בראשו דמרגלס...

(נדה ה')

רבינו חננאל

אמר כל תרא וחזר הצעה בפני עצמה היא ואין מצטרפין זה עם זה. השוהה [שני] כוסות דמו בראשו ואם ראה עיניו הוי' ישר או יצא לבית הכסא אינו חושש. שורה (ווגות) כוסות אין בהן משום ווגות מוחקצניו רבנן בבית האבל. וישמך שווא סוף ג' תרבות ויחנך שווא סוף חשבה שלום שווא ויחבר שבועות הני כלוח לא בספריו לרעה כלומר כוס הג' אינו מצטרף עם כוס ה"ו ולא ה"ה עם ה"ו ולא ה"ה עם ה"ח. רבה בר ראי דאיתוך משום דאיתוביה לרבא מפרקא. אמר ר' יוסף שירא אורי קטלינן בין בשוגג בין במיזר ר' במיזר

(א) בראה דהיה לנפיש ג' חפצת במלך דלם יין או חלף לית הכח לית חפצת משום ווגות וי"ב.

מצוה באנפי נפשה הוא. ואין מלטרפין זה לזה: **אמאי נמלך הוא**. מחמת תשמיש איידי דבזנות קאי מיתרע: **שלא ראה פני השוק**. בין כוס לכוס: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אחר הווגות אלל לעמוד צנימו לית לן צה: **מני בשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשהוא שומה שני מסתכל בשאללה ולפי משטון הקורות מודהר צווגות: **בי הוה שתי חד כסא מנקטא תרי כפי**. דהוה ליה תלמא: **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות רבית האבל**. מפרש טעמא בכמוצות כפ"ק (דף ס:): **שלוש מיצה** שניעית לשא ה' פניו אליך וגו': **לשובה מצטרף** (ה). אם שמה שבעה וחזר ושמה את השמיני אין שמיני מלטרף עממן: **אפקינזו לרבנן בארבעה** פעמים הרבה כשהיו נפטרס ממנו היה משקן ויש פעמים שלא היה משקן אלף ד' פעמים ונפטרין: **דאותבן בפיקא הוה**. שהיה רגיל להקשות שבעת הדרסה: **לא אתקרי מוזיק**. ולא חישטין לוגות: **בתרי**. כסי קטלינא ליה משום ווגות: **איקרי ונפיק**. צווגות מאי תקמניה: **זקפא**. גודל: **ואי שמע קלא**. ואפילו קול אדם או אשה דלמר ארבעה נימא איהו חמשה: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. השולטות עליהם אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים נקודים וקדועים לפומימי: **נשי חרשייתא**. יודמנו לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי לזון שימרנו אותן שערות שלכס שאתן מכשפות צהן: **פרח פרחיביב**. ישא הכות אותן פיורייה לחס שאתן מכשפות צהן: איבדור

רשב"ם

מצוה באנפי נפשיה היא. ואין מלטרפין זה לזה: **נמלך הוא**. דתשמיש ראסון גמרה ציאתו ונטל תאומו: **הבי קאמר לא יאכל תרי**. ויעשה צרכיו אפי' פעם אחת כלומר אדם שאלל ווגות ויהר צנטמו שלא ישמש מטמו אחרי כן עד זמן מרובה דילמא חליס מחמת תשמיש ואידי דבזנות קאי מיתרע מוליה: **כפלים**. כמו ווגות: **דמו בראשו**. עון מיתומו על ראשו מוטל שהוא ממית עצמו: **בזמן שלא ראה פני השוק**. בין כוס לכוס: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אלל לעמוד צנימו לית לן צה: **מני בשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשהוא שני מסתכל בשאללה ולפי משטון הקורות ויהר צווגות וכלל פעם ופעם עושה כן אע"פ שאינו יולל לדרך: **אבי בי הוה שתי חד כסא מנקטא** ליה אימיה תרי כפי. דהוי לכו תלמא ולכן מומנים אותם צידא שלא יבוא הדבר לידי שכתה ויעמוד צווגות: **אזיי עיבדמו אמו מני אבי ילדמו אמו ממה אמו** והא דלמר אזיי אמרה לי אם היה מרבינמיה הואי נקדושין (ד' ס"ה): **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות אין בהן משום ווגות**. וכל שכן טפי: **עשרה כוסות תיקנו בבית האבל**. כפרכ קמא דכמוצות מפרש טעמא: **שלוש מיצה** שניעית היא דכתיב ישא ה' וגו' לטובה מלטרף אם שמה ששה ושמה השניעי מלטרף לנטל הווגות: **אבל לא לרעה**. שאס ישמה כוס שמיני אחריז אין שמיני מלטרף על השניעי להזיק וסבדא הוא כיון שצרכן בשלס שהוא מיצה שניעית אין שום חזק צעולס: **רבא ורב יוסף**. כמו שהיו הדורות זו אחר זו היו מקלינן צווגות והולכין ופוחמין: **רבא אפקינזו בארבעה**. פעמים הרבה כשהיו נפטרין ממנו היה משקן ופעמים שלא היה משקן אלף ארבעה כוסות ונפטרין ואף על גב דמרין י"ב צדע לעיל כוס של צרכה כו' אלמא צרכיה ליה דלרצע יס צהן משום ווגות אי ללו משום כוס של צרכה איכא לחזוי דנדי דלרצע להזיק ליכא למישא לכשפים מיהא איכא למישא כדלקמן והלכך איזטרך צבא לחזוי לעיל הכי דלית ליה לרבנן לתקוני מילתא דלתי צה לידי סכנה ואפילו סכנה כשפים: **דאותבן בפיקא**. שהקשה לי שבעת הדרסה ובישני צרכים שדרכו היה להקשות לו צרכים: **לא איקרי מוזיק**. אין רגיל בכך דגנאי הוא לו ולן חישטין לוגות דמילתא דלא שכיחא היא ומיהו זימנין דניזוק והרולא להחמיר לעשות נטיוומא יתירמא עבד: **בתרי כפי קטלינן ליה**. משום ווגות: **איקרי ונפק**. צווגות מהו תקמניה: **זקפא**. גודל: **אי שמע**. ואפילו קול אדם או קול אשה דלמר ד' נימא איהו חמשה שלא יעמוד צווגות: **עד מאה וחד**. שהיה עד מונה ווגות והוא היה מוסקף אחת שלא לעמוד צווגות: **פקע שירא**. מרוב גער: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. גצירקן של נשים כשפניות השולטות עליהן ומלמדתן אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים קדועין ונקודין: **לפומיבו חרשייתא**. לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי לזון שימרנו אותן שערות שלכס שאתם מכשפין צהן: **פרח פרחיביב**. הכות אותם פיורייה לחס שאתם מכשפות צו וגרלה לי דהאי דכתיב צנשים כשפניות ציחוקל (י"א) הנני אל כסותיבינה אשר אתנה מלודדות שם את הנפשות לפירותה אחד מכלי אומנות אל כסף: איבדור

מצוה באפי נפשה הוא לא יעשה צרכיו תרי אמאי נמלך הוא אמר אביי הכי קאמר לא יאכל תרי ^אוישתה תרי ולא יעשה צרכיו אפילו פעם אחת דילמא חליש ומיתרע ת"ד שותה כפלים דמו בראשו אמר רב יהודה אימתי בזמן שלא ראה פני השוק אבל ראה פני השוק הרשות בידו אמר רב אשי חזינא ליה לרב חנניא בר ביבי דאכל כסא הוה נפיק והזי אפי שוקא ולא אמרן אלא לצאת לדרך אבל בביתו לא אמר ר' יודא ולישן כלצאת לדרך דמי אמר רב פפא ולצאת לבית הכסא כלצאת לדרך דמי ובביתו לא והא רבא מני כשורי ואביי כי שתי חד כסא מנקיט ליה אימיה תרי כפי בתרי ידיה ורב נחמן בר יצחק כי הוה שתי תרי כפי מנקיט ליה שמעיה חד כסא חד כסא מנקיט ליה תרי כפי בתרי ידיה ^אאדם חשוב שאני אמר עולא עשרה כוסות אין בהם משום ווגות עולא למעמיה דאמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא ^אעשרה כוסות תיקנו חכמים בבית האבל ואי ס"ד עשרה כוסות יש בהן משום ווגות היכי קיימי רבנן ותקנו מילתא דאתי לדי סכנה אבל תמניא יש בהן משום ווגות רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרווייהו שלום לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל שיתא יש בהן משום ווגות רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו ויוחנן לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל ארבעה יש בהן משום ווגות אביי ורבא דאמרי תרווייהו וישמך לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף ואודא רבא למעמיה דרבא אפקינהו לרבנן בארבעה כוסות אע"ג דאיתוק רבא בר ליואי לא חש לה למילתא דאמר ההוא משום דאותבן בפיקא הוה אמר רב יוסף אמר לי יוסף שירא אשמדאי מלכא דשידי ממונה הוא אכולהו וגוי ומלכא לא איקרי מוזיק איכא דאמרי לה להאי גיסא אדרבה מלכא [רתחנא הוא] מאי דבעי עבד ^אשהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחזין בידו אמר רב פפא אמר לי יוסף שירא בתרי קטלינן בארבעה לא קטלינן בארבעה מוקינן בתרי בין בשוגג בין במיזר בארבעה במזיד אין בשוגג לא ואי אישתלי ואיקרי ונפק מאי תקניה לינקוט זקפא ידיה דימיניה בידא דשמאליה וקפא דשמאליה בידא דימיניה ונימא הכי אתון ואנא הא תלתא ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא ארבעה נימא ליה אתון ואנא הא חמשה ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא שיתא נימא ליה אתון ואנא הא שבעה הוה עובדא עד מאה וחד ופקע שירא אמר מאימרא אמרה לי רישתינהי דנשים כשפניות האי מאן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי חרי חמימי בדיקולא בוויא לפומיבו נשי דחרשייא קרח קרחיביי פרח פרחיביי איבדור

מצוה באנפי נפשה היא. ואין מלטרפין זה לזה: **אמאי נמלך הוא**. מחמת תשמיש איידי דבזנות קאי מיתרע: **שלא ראה פני השוק**. בין כוס לכוס: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אחר הווגות אלל לעמוד צנימו לית לן צה: **מני בשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשהוא שומה שני מסתכל בשאללה ולפי משטון הקורות מודהר צווגות: **בי הוה שתי חד כסא מנקטא תרי כפי**. דהוה ליה תלמא: **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות רבית האבל**. מפרש טעמא בכמוצות כפ"ק (דף ס:): **שלוש מיצה** שניעית לשא ה' פניו אליך וגו': **לשובה מצטרף** (ה). אם שמה שבעה וחזר ושמה את השמיני אין שמיני מלטרף עממן: **אפקינזו לרבנן בארבעה** פעמים הרבה כשהיו נפטרס ממנו היה משקן ויש פעמים שלא היה משקן אלף ד' פעמים ונפטרין: **דאותבן בפיקא הוה**. שהיה רגיל להקשות שבעת הדרסה: **לא אתקרי מוזיק**. ולא חישטין לוגות: **בתרי**. כסי קטלינא ליה משום ווגות: **איקרי ונפיק**. צווגות מאי תקמניה: **זקפא**. גודל: **ואי שמע קלא**. ואפילו קול אדם או אשה דלמר ארבעה נימא איהו חמשה: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. השולטות עליהם אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים נקודים וקדועים לפומימי: **נשי חרשייתא**. יודמנו לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי לזון שימרנו אותן שערות שלכס שאתן מכשפות צהן: **פרח פרחיביב**. ישא הכות אותן פיורייה לחס שאתן מכשפות צהן: איבדור

מצוה באנפי נפשה היא. ואין מלטרפין זה לזה: **אמאי נמלך הוא**. מחמת תשמיש איידי דבזנות קאי מיתרע: **שלא ראה פני השוק**. בין כוס לכוס: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אחר הווגות אלל לעמוד צנימו לית לן צה: **מני בשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשהוא שני מסתכל בשאללה ולפי משטון הקורות ויהר צווגות וכלל פעם ופעם עושה כן אע"פ שאינו יולל לדרך: **אבי בי הוה שתי חד כסא מנקטא** ליה אימיה תרי כפי. דהוי לכו תלמא ולכן מומנים אותם צידא שלא יבוא הדבר לידי שכתה ויעמוד צווגות: **אזיי עיבדמו אמו מני אבי ילדמו אמו ממה אמו** והא דלמר אזיי אמרה לי אם היה מרבינמיה הואי נקדושין (ד' ס"ה): **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות אין בהן משום ווגות**. וכל שכן טפי: **עשרה כוסות תיקנו בבית האבל**. כפרכ קמא דכמוצות מפרש טעמא: **שלוש מיצה** שניעית היא דכתיב ישא ה' וגו' לטובה מלטרף אם שמה ששה ושמה השניעי מלטרף לנטל הווגות: **אבל לא לרעה**. שאס ישמה כוס שמיני אחריז אין שמיני מלטרף על השניעי להזיק וסבדא הוא כיון שצרכן בשלס שהוא מיצה שניעית אין שום חזק צעולס: **רבא ורב יוסף**. כמו שהיו הדורות זו אחר זו היו מקלינן צווגות והולכין ופוחמין: **רבא אפקינזו בארבעה**. פעמים הרבה כשהיו נפטרין ממנו היה משקן ופעמים שלא היה משום ווגות אי ללו משום כוס של צרכה איכא לחזוי דנדי דלרצע להזיק ליכא למישא לכשפים מיהא איכא למישא כדלקמן והלכך איזטרך צבא לחזוי לעיל הכי דלית ליה לרבנן לתקוני מילתא דלתי צה לידי סכנה ואפילו סכנה כשפים: **דאותבן בפיקא**. שהקשה לי שבעת הדרסה ובישני צרכים שדרכו היה להקשות לו צרכים: **לא איקרי מוזיק**. אין רגיל בכך דגנאי הוא לו ולן חישטין לוגות דמילתא דלא שכיחא היא ומיהו זימנין דניזוק והרולא להחמיר לעשות נטיוומא יתירמא עבד: **בתרי כפי קטלינן ליה**. משום ווגות: **איקרי ונפק**. צווגות מהו תקמניה: **זקפא**. גודל: **אי שמע**. ואפילו קול אדם או קול אשה דלמר ד' נימא איהו חמשה שלא יעמוד צווגות: **עד מאה וחד**. שהיה עד מונה ווגות והוא היה מוסקף אחת שלא לעמוד צווגות: **פקע שירא**. מרוב גער: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. גצירקן של נשים כשפניות השולטות עליהן ומלמדתן אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים קדועין ונקודין: **לפומיבו חרשייתא**. לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי לזון שימרנו אותן שערות שלכס שאתם מכשפין צהן: **פרח פרחיביב**. הכות אותם פיורייה לחס שאתם מכשפות צו וגרלה לי דהאי דכתיב צנשים כשפניות ציחוקל (י"א) הנני אל כסותיבינה אשר אתנה מלודדות שם את הנפשות לפירותה אחד מכלי אומנות אל כסף: איבדור